

Силу позичають, а не створюють.

*Дао-цзі «Книга про Шлях»
(Канон чеснот), 1.1*

Елантська епоха, 12-й цикл

Чорний порт, Хаак-Кон

Хоча Останнє Королівство було поставлене на коліна, краєвид звідси відкривався розкішний.

Лань зсунула на потилицю бамбукового капелюха й розтулила вуста, насолоджуючись прохолодним вечірнім вітерцем, що бавився пасмами її шовковистого чорного волосся. Після дня торгівлі на місцевому вечірньому ринку шию заливав піт, а спина боліла від побоїв пані Мен за крадіжку зацукрованих слив із кухні чайного будиночка. Але в такі рідкісні моменти, як цей, коли стигле та розбухле, як мандарин, сонце висіло над мерехтливим морем, у залишках завойованих земель все ще можна було розгледіти красу, подібну до краси розбитого кришталю.

Місто Хаак-Кон розкинулося перед нею клаптиками протиріч. Червоні ліхтарі були розвішані від вигнутого храмового карнизу до сірого черепичного даху,

плетучись між пагодами та внутрішніми двориками, оповитими ореолом нічних базарів і вечірніх ярмарків. На віддалених пагорбах, у своїх чудернацьких будинках з каменю, скла та металу, оселилися еланти, щоб спостерігати за хінами, немов боги. Виднокрай був осяяний тьмяним золотавим світлом їхніх алхімічних ламп, що лилося крізь вітражі та мармурові аркові двері.

Лань закотила очі й відвернулася. Вона знала, що історія богів, будь-яких богів — це велика миска смердючого лайна. Незважаючи на те, що еланти намагалися довести інше, Лань знала, що вони прийшли в Останнє Королівство заради одного: ресурсів. Кораблі, завантажені подрібненими в порошок прянощами, гранулами золота й листям зеленого чаю, скринями з шовком і оксамитом, нефритом і порцеляною, щодня вирушали з Хаак-Кону до Елантської імперії через море Небесного Сяйва.

А все, що залишалося, просочувалося на чорні ринки Хаак-Кону.

У цю мить вечірній ринок буяв: торговці вишикувалися вздовж Нефритового шляху з коштовностями, що сяяли, мов сонячне світло, спеціями, що мали смак небачених Лань країв, і тканинами, що мерехтіли, немов нічне небо. Серцебиття Хаак-Кону вчувалося у дзвоні монет, його життєвою силою була торгівля, а кістяком — дерев'яні ятки на ринках. У цьому місті доводилося виживати.

Лань зупинилася на околиці ринку. Вона подбала про те, щоб насунути свого бамбукового капелюха доўлі* на

* Доўлі (кит.: 斗笠) — крилатий конічний капелюх, зазвичай виготовлений з бамбуку, для захисту від дощу та сонця.

обличчя, якщо раптом елантські чиновники будуть нищпорити десь поблизу. Те, що вона збиралася зробити, цілком могло гарантувати їй місце на шибениці поряд із іншими хінами, які порушили закони Еланти.

Нишком роззирнувшись, дівчина перейшла вулицю й попрямувала до нетрів.

Тут закінчувалася ілюзія Останнього Королівства й починалася реальність загарбаних земель. Замість брукованих вулиць, ретельно вимощених елантами після завоювання, тут здіймалася курява, а елегантно відремонтовані фасади з блискучими заскленими вікнами поступилися місцем покинутим будівлям, що розсипалися на очах.

У занедбаному закутку стояв торговий дім. Його дешеві дерев'яні двері пощербилися й вицвіли від часу, а паперові вікна, хоч і змащені жиром, провисли від вологості південного клімату. Коли Лань увійшла, десь над її головою дзенькнув дерев'яний дзвіночок.

Дівчина зачинила двері, і гомін зовнішнього світу стих.

Усередині панував напівморок, порошинки кружляли в сутінковому світлі, яке лилося на потріскані дошки підлоги та полиці, напхані сувоями, фоліантами та всілякими дрібничками. Крамниця була схожа на стару картину, покинуту вицвітати на сонці, і пахнула чорнилом і мокрою деревиною.

Але це було найулюбленіше місце Лань у цілому світі. Воно нагадувало про минулі часи та колишній світ.

Життя, стерте зі сторінок історії.

Старий Вей у своїй крамниці торгував тим, що залишилося від вечірнього ринку після елантів, купуючи товар оптом і продаючи його хінам із невеликою

націнкою. Урядові інспектори сюди не зазирали, оскільки колонізаторів не цікавили вживані товари. Хіба якщо ті були зроблені з металу.

Ось чому крамниця стала осередком контрабанди. Вироби, які виставляв на прилавок старий Вей, були доволі непримітними: мотки вовни, конопель і бавовни, баночки з зірчастим анісом і лавровим листям, сувої дешевого паперу з товченої висушеної кори. Але Лань знала, що серед цього краму було дещо й для неї.

Те, що могло коштувати їй життя.

— Пане Вею, — поклікала вона. — Я отримала ваше повідомлення.

На мить запанувала тиша, а потім старий озвався:

— Здається, я почув, як забринів срібний дзвіночок твого голосу. Знову прийшла завдати мені клопоту?

Старий крамар дав про себе знати човганням ніг і кахиканням. Колись — до того, як під час елантського завоювання дванадцять циклів тому його сім'ю вбили і він втратив усе — Вей був учителем у прибережному селі на північному сході. Він утік до Хаак-Кону і скористався своєю грамотністю, щоб зайнятися торгівлею. Постійний голод висушив його на тріску, а від вологого повітря Хаак-Кону Вею почав дошкуляти кашель. Це все, що Лань було відомо про життя старого. Вона не знала навіть його справжнього імені, забороненого законами Елантської імперії та скороченого до єдиного однотонного складу.

Лань визирнула з-під доўлі, подарувавши Вею свою наймилішу посмішку.

— Клопоту? — повторила вона, імітуючи північний діалект, тони якого були більш різкими та розкотистими порівняно із солодкими, мелодійними південними

тонами, до яких звикла дівчина. Нині мало хто говорив на будь-якому з цих діалектів. — Коли це я завдала вам турбот, пане Вею?

Він забуркотів, кинувши на неї оцінювальний погляд.

— Удачі ти мені також не приносила. Й однаково я щоразу дозволяю тобі повертатися.

Лань показала язика.

— Мабуть, це через мою харизму.

— Ха, — сміх старого пробився крізь товстий шар мокротиння. — Всім богам, які спостерігають за нами, відомо, що ховається за цією харизмою.

— Не спостерігають вони за нами.

Лань полюбляла дискутувати зі старим на такі теми. Він був адептом хінського пантеону богів — зокрема відданим пошанувачем свого улюбленого бога багатства. Старий часто розповідав Лань, як побожно в дитинстві молився цьому богу. Лань же натомість постійно нагадувала, що бог багатства повинен мати химерне почуття гумору, якщо за це винагородив його занедбаною крамницею з контрабандними товарами.

— Ще й як спостерігають, — відповів старий. Лань підвела очі до неба й промовила разом із ним слова, які чула сотні разів: — Є старі боги і є нові боги, є добрі боги і є зрадливі боги, але наймогутніші з них — це четвірка Демонічних богів.

Лань воліла не вірити, що її доля — в руках якихось невидимих старих пердунів із небес, хоч би якими могутніми вони були.

— Як скажете, пане Вею, — відповіла вона, перехильючись через прилавок і спершись підборіддям на долоні.

Старий крамар кілька разів схрипнув, а потім запитав:

— Знову пхаєш носа на вечірній ринок? Невже в чайному будиночку тебе погано годують?

Обоє знали відповідь на це питання: пані Мен керувала чайним будиночком, як скляним звіринцем, а співачки були її головними приладами. Вона давала їм їжі рівно стільки, скільки було необхідно, щоб дівчатка залишалися свіженькими та соковитими, але ніколи не дозволяла наїдатися — щоб не стали ледачими або гладкими.

— Мені тут подобається, — сказала Лань, і це було правдою. Торгівля нарівні з іншими крамарями та самостійно зароблені монети, які потрапляли одразу у власні кишені, дозволяли їй відчутти подобу контролю над своїм життям — смак свободи та волі, нехай і тимчасових. — Крім того, — улесливо додала дівчина, — я можу заскочити до вас.

Вей кинув на неї проникливий погляд, потім цокнув язиком і посварився пальцем.

— Не підлещуйся до мене, ятоу*, — сказав він, нахилиючись до шафок під прилавком.

Ятоу — дівчисько. Саме так він називав її відтоді, як знайшов сиротою, коли вона жебракувала на вулицях Хаак-Кону. Він відвів її в єдине відоме йому місце, де могли прийняли дівчинку без імені та репутації: чайний будиночок пані Мен. Вона підписала контракт, умови якого заледве могла зрозуміти, а його тривалість, здавалося, лише зростала й зростала, що довше вона працювала.

Та зрештою він врятував Лань життя. Влаштував на роботу, забезпечив дах над головою. Це був найбільший прояв доброти, якого можна було очікувати в ці часи.

Лань усміхнулася невдоволеному старому.

— Боронь боже.

Бурчання старого Вея переросло в напад кашлю, й усмішка Лань зникла. На півдні взимку не було так холодно, як на північному сході, де вона зростала. Але вогкий місцевий холод проникав у кістки, суглоби та легені й гноївся там.

Вона оглянула стару пошарпану крамничку, її щільніше, ніж зазвичай, заповнені полиці. Сьогодні ввечері, напередодні великих урочистостей з нагоди настання дванадцятого циклу після елантського завоювання, охорону навколо Хаак-Кону було посилено. І перше місце, якого люди намагалися уникати за таких обставин, — це крамниця, де торгують забороненими товарами. Крім того, Лань не мала можливості зволікати: незабаром вулиці кишітимуть елантськими патрулями, і співачка, яка розгулює на самоті, може накликаєти на себе проблеми.

— Знову легені дошкуляють, пане Вею? — поцікавилася дівчина, проводячи пальцем по маленькій фігурці дракона з кольорового скла на прилавку — імовірно, цінний товар однієї з націй Нефритового шляху з-за пустелі Емаран. До епохи Серединного Королівства, під час якої Імператор Цзінь (він же Золотий Імператор) встановив офіційні торговельні шляхи, що простягалися на захід до легендарних пустель Масирії, хіни не знали скла.

— О, так, — скривившись, відповів крамар. Зі складок рукава він дістав те, що колись, напевно, було

* Ятоу (кит.: 丫头) — дівчисько.